

T.C. YARGITAY

İÇTİHADİ BİRLEŞTİRME GENEL KURULU

E. 1957/21 K. 1958/10 T. 18.6.1958

- **GÖREVSİZLİK (Taşınmaza İlişkin Dava Dosyasının Yeni Kurulan Mahkemeye Verilmesi)**
- **TAŞINMAZA İLİŞKİN DAVA (Dosyasının Yeni Kurulan Mahkemeye Verilmesi - On Gün Sonunda Açılmamış Sayılamayacağı)**
- **DAVA DOSYASININ YENİ KURULAN MAHKEMEYE VERİLMESİ (Taşınmaza İlişkin - On Gün Sonunda Açılmamış Sayılamayacağı)**

743/m.618

1086/m.13,25,193

ÖZET : Taşınmaza ilişkin davalarda davanın açılmasından sonra adalet kuruluşundaki değişiklik yüzünden dava dosyasının yeni kurulan mahkemeye verilmesi olayında HUMK.'nun193. maddesi hükümleri uygulanamaz. Dava, on gün içinde açılmadığı gerekçesiyle açılmamış sayılamaz.

DAVA : Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu'nun 193. maddesi hükümlerinin salahiyetli ve vazifeli mahkemeye ikame edilen ve davanın cereyanı sırasında adli teşkilatta hasıl olan değişiklik ve sair sebeplerle salahiyet veya vazife noktasından diğer bir mahkemeye devir ve tevdi olunan davalara tatbik edilip edilmeyeceği hususunda Temyiz Mahkemesi Birinci Hukuk Dairesi'nin 30.9.1954 tarih 6955/4044 sayılı ilamı ile Yedinci Hukuk Dairesi'nin 12.10.1954 tarih 7895/9110 sayılı ilamı arasında içtihat ihtilafı bulunduğu Avukat Reşad Aksoy tarafından bildirilmiş, ihtilafın tevhide içtihat yolu ile halli istenmiş, ilamlar Birinci Reislik tarafından Temyiz Tevhidi İçtihat Hukuk Kısmı Umumi Heyetine tevdi edilmiş olmakla heyetimizce keyfiyet müzakere olundu. Neticede;

KARAR : Bahsi geçen ilamların taalluk ettiği davalar gayrimenkule ait olup Kadıköy Asliye Hukuk Mahkemesine ikame edilmiş, davadan sonra gayrimenkulün bulunduğu Kartal'da Asliye Mahkemesi teşkil edilmesi üzerine dosyalar bu mahkemeye devir ve tevdi olunmuştur. Kartal Asliye Hukuk Mahkemesi, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 193. maddesinde yazılı on günlük müddet içinde tahrik

edilmediğinden bahisle davaları ikame edilmemiş saymıştır. Dosyalardan biri Birinci Hukuk Dairesince tetkik olunarak mahalli mahkemesinin mucip sebeplerine atfen hüküm tasdik edilmiş, diğer dosya Yedinci Hukuk Dairesince incelenmiş davanın ikamesinden sonra Kartal'da Asliye Mahkemesi teşkil edilmiş olması muvacehesinde Kadıköy Asliye Mahkemesince müttehaz karar salahiyetsizlik kararı mahiyetinde olmayıp evrakın devir ve tevdiinden ibaret bulunması bakımından tahkikata devam edilmek lazım geldiği mucip sebebiyle hüküm bozulmuştur.

Daire içtihatları arasında ihtilaf mevcuttur. Birinci Hukuk Dairesi dosyanın yeni teşkil edilen mahkemeye devir ve tevdiini Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 193. maddesinde derpiş edilen vazife ve salahiyetsizlik kararı mahiyetinde kabul buyurduğu ve dosyayı devir alan mahkeme nezdinde 10 gün içinde tahrik edilmesi aksi takdirde davanın ikame edilmemiş sayılması lazım geldiğini içtihat ettiği halde Yedinci Hukuk Dairesi işbu devir ve tevdi muamelesinin 193. madde şümulü içinde mutalaa edilemeyeceği içtihadında bulunmuştur.

Her iki dava gayrimenkule müteallik olup salahiyet hususunda Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 13. maddesine tabi bulunmaktadır. Diğer davalar hakkında 193. maddenin tatbiki bakımından içtihat ihtilafının mevcudiyeti heyetimize bildirilmediği için 13. maddeye tabi olmayan davalar müzakere dışında bırakılmıştır.

Dava tarihinde salahiyetli ve vazifeli bir mahkeme nezdinde dava açıldıktan sonra idari taksimatta vukubulan değişiklik dolayısıyla dava konusu gayrimenkulün başka bir mahkemenin kaza hududu içine alınması, o gayrimenkulün bulunduğu mahalde yeni bir mahkeme teşkil edilmesi, gayrimenkulün 2613 sayılı kanun uyarınca kadastroya veya 5602 sayılı kanun uyarınca tapulamaya tabi tutulması gibi hallerde davayı tetkik eden mahkemenin salahiyeti usulün 13. maddesi ve vazifesi 2613 ve 5602 sayılı kanunlar icabı sona erer. Bu hal usulün 25. maddesinde derpiş edildiği üzere salahiyetli mahkemenin davaya bakmasına sonradan fiili veya hukuki bir mani çıkması ve bu sebeple başka bir mahkemenin merci tayin edilmesi takdirinde de tahaddüs edebilir. Bu gibi hallerde dava dosyasının salahiyetli veya vazifeli mahkemeye devir ve tevdi icap eder. Nitekim 2613 sayılı Kanun'un 27. ve 5602 sayılı Kanun'un [35](#) ve [36](#). maddelerinde muamele (Dava evrakının, dava dosyasının devri) şeklinde vasıflandırılmaktadır.

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun vazife ve salahiyete müteallik hükümleri ve bu meyanda 193. maddesi davanın açıldığı tarihteki vaziyet nazara alınarak sevk edilmiş bulunmaktadır. Davanın

derdest bulunduğu sırada hadis olan sebepler dolayısıyla vazife ve salahiyet değişiklikleri müvacehesinde takip olunacak usul bu kanunda tayin edilmiş değildir. Meseleyi (devir ve tevdi) in mahiyeti ile halletmek lazımdır. Davanın devir ve tevdi halinde, dosyayı devir alan mahkeme devreden mahkemeyi istihlaf etmiş ve onun yerine kalm olmuş durumdadır. Bu mahkemenin davaya kaldığı noktadan devam etmesi icap eder. Gayrimenkule müteallik davalarda davanın ikame edildiği tarihte dahi vazifeli veya salahiyetli bulunmayan mahkemece itihaz olunan vazifesizlik ve salahiyetsizlik kararı ile davanın ikamesinden sonra tahaddüs eden sebeplerle evrakın devir ve tevdi muamelesi arasında bilhassa Hukuk Usulu Muhakemeleri Kanunu'nun 193. maddesinin tatbiki bakımından bir güne müşabehet mevcut değildir. Bu maddenin derpiş etmediği muamelelere bu madde hükümlerinin tatbikine imkân yoktur. Bu itibarla:

SONUÇ : Gayrimenkule müteallik davalarda davanın ikamesinden sonra adli teşkilatta vukubulan değişiklik sebebiyle dava evrakının yeni teşkil edilen mahkemeye devir ve tevdi halinde Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 193 üncü maddesi hükümlerinin tatbik edilemeyeceğine, davanın 10 gün içinde tahrik olunmadığından bahisle ikame edilmemiş sayılması cihetine gidilemeyeceğine ve Yedinci Hukuk Dairesi İçtihadının isabetli bulunduğuna mevcudun üçte ikisini geçen ekseriyetle karar verildi.

Karşı Oy Yazısı

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 193. maddesi davanın bidayette vazifesiz ve salahiyetsiz mahkemede açılmış olması hali ile evvelce vazifeli veya salahiyetli olan mahkemenin sonradan herhangi bir sebeple vazifesiz veya salahiyetsiz duruma düşmesi hali arasında bir fark gözetmemiştir. Şu veya bu sebepten dolayı vazifesiz veya salahiyetsiz duruma düşen mahkemenin görmekte olduğu davalardan vazifesi veya salahiyeti şumulü dışında kalanlara ait dosyaların vazifeli veya yetkili mahkemeye tevdi hakkında vereceği karar, hangi tabir kullanılırsa kullanılsın, bir vazifesizlik veya salahiyetsizlik kararından başka bir şey olamaz. Zira, mahkemenin elindeki bir kısım dosyaları bu şekildeki bir kararla yeni mahkemeye tevdi etmesinin sebebi vazifesiz, salahiyetsiz olmasıdır. Bu itibarla da dosyaların vazifeli veya salahiyetli mahkemeye tevdi yolunda verdiği kararlarda 193. maddenin şumulü dışında kalamaz. Birinci Hukuk Dairesinin kararında benimsenen görüş bu itibarla, Kanun'a daha uygun olduğundan mezkûr karardaki görüşün doğru olduğuyun reyindeyim ve ekseriyetin görüşüne muhalifim.

E.Tüzemen

Yeni Düzenleme:

6100 Hukuk Muhakemeleri Kanunu Madde 20 .

eski,

1086 s. mülga kanun

MADDE 193

Deęişik madde: 16.7.1981 t. 2494 s. K. m.15

Davacı, iptaline karar verilen dilekçenin yerine yeni bir dilekçe düzenleyip vermek zorundadır.

Görevsizlik veya yetkisizlik kararı verilmesi üzerine davacının karşı tarafa görevli veya yetkili mahkemede tebligat yaptırması zorunludur.

Her iki h lde kararın kesinleşmesi tarihinden itibaren on gün içinde yeniden dilekçe verilmesi veya yeniden ağrı k ğıdı tebliğ ettirilmesi gerekir.

Değişik fıkra: 26.9.2004 t. 5236 s. K. m.13

Aksi takdirde dava açılmamış sayılır. Kanunda belirtilen ayrıık hükümler saklıdır.